

'ALLROUND EN DIDACTISCH HET MEEST VIRTUOOS'

Martijn Vermeulen, docent aan het Pax Christi College in Beneden-Leeuwen, is verkozen tot beste geschiedenisleraar van 2015. Deze verkiezing werd dit jaar voor de tweede keer georganiseerd door het Rijksmuseum en omroep NTR.

Vakdidacticus en jurylid Huub Oattes geeft aan dat de organisatoren het geschiedenisonderwijs belangrijk vinden en daarom extra willen belichten. De jury bestaat daarom uit mensen uit de museumwereld, de tv-wereld en het onderwijs.¹ Oattes vertelt: 'We zijn begonnen met 150 aanmeldingen. De leraar van het jaar moet een inspirerende persoonlijkheid zijn die duidelijke ideeën heeft over wat geschiedenisonderwijs kan betekenen voor jongeren en die weet hoe hij leerlingen erbij kan betrekken. Hij moet leerlingen aansporen om dingen te onderzoeken en te ervaren. Leerlingen moeten vragen gaan stellen en kritisch worden.'

Het aantal docenten dat kans maakte op de titel werd steeds verder teruggebracht. Uiteindelijk bleef alleen

een top drie over. Dat waren naast Martijn Vermeulen de docenten Renée Ten Cate van Het Rhedens in Rozendaal en Tim Bosman van het Lyceum Elst in Elst. De kwaliteit van deze drie finalisten was hoog. Juryvoorzitter Hans Goedkoop meldt: 'De keuze tussen drie voortreffelijke kandidaten liet de jury verscheurd achter. Het werd een keuze tussen hoofd en hart, weloverwogenheid en geestdrift. Na lang beraad heeft de jury gekozen voor de kandidaat die het meest allround is en didactisch het meest virtuoos. Bij Martijn Vermeulen in de klas kan het zomaar gebeuren dat de leerlingen insecten te eten krijgen. Hij verrast, daagt uit, sleept mee, tot moeilijk meer te zeggen valt wie meer plezier heeft in de les, zijn gehoor of hij.'² Volgend jaar vindt de verkiezing voor de derde keer plaats. Alle middelbare scholen krijgen een poster en een uitnodiging toegezonden waarin staat hoe je docenten kunt aanmelden. Wellicht krijgt u nog wat extra inspiratie en motivatie door de ideeën over het geschiedenisonderwijs van Martijn Vermeulen en is de titel volgend jaar voor u!

TIJDREIZEN MET DE KINDEREN'

Martijn Vermeulen is de beste geschiedenisleraar

Martijn Vermeulen geeft tien jaar les aan zowel vmbo, havo als vwo. De afgelopen acht weken gaf hij alleen beperkt les aan vwo-leerlingen, omdat hij tijdelijk afdelingsleider van het vmbo is. Volgend jaar geeft hij graag weer meer les.

HOE IS DE WEDSTRIJD VERLOPEN?

'Het was een traject van een jaar. Mijn leerlingen hebben mij hiervoor genomineerd. Ik werd met een smoes naar het lokaal gelokt en daar werd het mij verteld. Ik wist echt nergens van, dus het was een grote verrassing. Ik kende zelfs de hele wedstrijd niet. Toen ik later op internet keek, zag ik dat ik bij de laatste twintig zat. Er zijn juryleden op school geweest om een les te bezoeken. Ik heb kritische vragen gesteld, want ik wilde dat de leerlingen een centrale plaats zouden hebben. Daar bleek de jury gelukkig precies hetzelfde in te staan. Naast het lesbezoek hebben zij met leerlingen, de afdelingsleider en de directeur gesproken. Vervolgens hebben zij een shortlist opgesteld met daarop tien docenten. Met deze docenten werd een filmpje opgenomen. Daarna bleek ik tot de top drie te behoren.

Ik werd afgelopen zaterdag om half negen in het Rijksmuseum verwacht. De drie kandidaten moesten zich achtereenvolgens melden. Ik kreeg een envelop met een opdracht. Ik moest in anderhalf uur tijd een opdracht ontwikkelen voor een klas die op bezoek gaat bij het Rijksmuseum. Ik heb er een hele lessenreeks omheen gebouwd. Al in de lessen voorafgaand aan het museumbezoek moest alles worden voorbereid. Leerlingen moesten bij acht tijdvakken een bron zoeken uit het museum en hun keuze onderbouwen, ze moesten andere leerlingen

vervolgens gaan rondleiden door het museum, een presentatie voor ouders houden en de makers van een methode adviseren over welke vier bronnen uit de collectie van het Rijksmuseum in een lesboek opgenomen moesten worden. Dit alles moesten ze ook nog eens koppelen aan de kenmerkende aspecten. De jury was verbaasd dat ik een hele lessenserie presenteerde.'

HOE PAK JE JE LESSEN AAN?

'Ik vind het als geschiedenisdocent van belang om de professionele ruimte maximaal benutten: methoden soms ook durven los te laten, investeren in activerende didactiek en je verbinden met leerlingen en de regio. Waar ik mijn plezier aan ontleen, is door mijn eigen verwondering bij leerlingen neer te leggen, en vooral veel vragen te stellen om zo de nieuwsgierigheid te prikkelen. Bij een les over de prehistorie liet ik kinderen krekels eten. Ik vroeg of een jager-verzamelaar dat ook zou doen. Een leerling vertelde dat een koe vangen om daar biefstuk van te maken lekkerder zou zijn. Toen kon ik op een speelse wijze de koppeling maken met de kenmerkende aspecten van het tijdvak Jagers en Boeren en de relatie leggen met het heden. Ik vind dat leerlingen al in de eerste meer kunnen dan wat je met alleen een methode bereikt. De jury dacht na een lesbezoek bij een tweede klas vwo aan het einde van het afgelopen schooljaar eerst dat het niveau in de les te hoog lag, maar daarna interviewden

zij een aantal leerlingen en die konden precies vertellen wat standplaatsgebondenheid en bijvoorbeeld een abstract begrip als representativiteit inhoudt. Ik houd ervan om mijn leerlingen op hun eigen niveau uit te dagen en besteed ruim aandacht aan het toepassen van historische vaardigheden. Zaken moeten betekenis hebben. De opdracht die ik had bedacht in het Rijksmuseum past dus precies bij mijn manier van werken.'

'IK HOUD ERVAN OM MIJN LEERLINGEN OP HUN EIGEN NIVEAU UIT TE DAGEN. ZAKEN MOETEN BETEKENIS HEBBEN'

WILDE JE ALTIJD AL DOCENT WORDEN?

'Nee, ik werk nu tien jaar in het onderwijs. Ik heb jaren getwijfeld, want onderwijs brengt grote verantwoordelijkheden met zich mee. Het vraagt veel van een docent en dat is terecht. Kinderen hebben recht op toegewijde docenten. Ik twijfelde tijdens mijn studie of ik het wel leuk zou gaan vinden. Toen ik 28 was, ging ik solliciteren en toen wist ik vanaf de eerste dag "dit is het".'

WAT IS BELANGRIJK BIJ HET LESGEVEN?

'Ik vind het belangrijk om elkaar te erkennen en te herkennen. Ik ben ervan overtuigd dat leerlingen bereid zijn te werken voor gepassioneerde docenten. Ik heb weleens de indruk dat er af en toe een

Lisa Oskamp is redacteur van Kleio.

① In de jury zitten: Hans Goedkoop, Gijs van der Ham, Tamim Karim, Huub Oattes, Herman Pleij, Jasper Rijpma, Godfried van Run, Inger Schaap, Ton van der Schans (voorzitter VGN) en Hanneke Tuithof.

② Citaat uit het juryrapport. Bron: persbericht Rijksmuseum.

klaagcultuur heerst. Het curriculum van bijvoorbeeld het vwo biedt veel kansen om eigen accenten te leggen. Ik werk vanaf vwo 1 al aan de kenmerkende aspecten en (academische) vaardigheden. Gelukkig zijn er ook genoeg docenten die hun professionele ruimte pakken en hun verantwoordelijkheid nemen. Dan oogst je commitment van leerlingen en kan het alleen maar mooier worden.'

HOE ZIE JE DE SAMENWERKING BINNEN EEN VAGROEP?

'Er zijn binnen de vakgroep uiteraard afspraken over het curriculum en de toetsing. De vraag is: gebruik je de volledige methode of zoek je de essentie en houd je ruimte over om bijvoorbeeld die krekels in te vliegen of activerende opdrachten uit te voeren? Goed docentschap heeft met authenticiteit te maken. Binnen een vakgroep kijk je naar eisen en vaardigheden. Iemand kan veel vakkennis hebben, iemand kan heel punctueel zijn, maar net zo interessant is het antwoord op de vraag aan leerlingen: wat betekent het vak geschiedenis voor jou? Dan schrik je soms van de antwoorden! Je moet eerst werken aan het vangen van de kinderen. Daarbij geldt dat onderwijs nooit een kopie moet zijn. Elke collega van de vakgroep heeft zijn eigen manier om met de leerlingen om te gaan en dat is maar goed ook.'

WAT MAAKT EEN GESCHIEDENISLES TOT EEN GOEDE LES VOOR JOU?

'Als kinderen de les in komen, moet de les voor hen een prettige afwisseling gedurende de dag zijn. Ze moeten zich veilig voelen en er moet ook ruimte zijn voor humor. Een veilige en prettige werksfeer is ontzettend belangrijk. Als dat er is, komen kinderen ontspannen binnen en durven ze fouten te maken. Dan kan er gewerkt worden en gaan ze voor jou aan de

slag. Een leerling moet verrast en verwonderd zijn, dat wil ik graag. Geschiedenis moet betekenis krijgen voor kinderen.'

WAT VIND JE ZELF HET INTERESSANTST OM OVER LES TE GEVEN?

'Ik betrek altijd de omgeving in het onderwijs. Bij de Tweede Wereldoorlog kun je het hebben over Anne Frank, maar ik ga vooral op zoek naar betekenisvolle plaatsen in hun eigen omgeving waar bijvoorbeeld mensen zijn ondergedoken. Een ander voorbeeld was het interview dat ik in aanwezigheid van leerlingen gehouden heb met een overlevende van Auschwitz. Deze man vertelde over zijn kinderjaren als Joodse jongen in Polen. Dit vergeten de leerlingen nooit meer.'

HOE ONDERSTEUNT JOUW SCHOOL JOU OM EEN GOEDE DOCENT TE KUNNEN ZIJN?

'Als je je onderwijs vernieuwd, moet je verbinden en mensen meenemen. Leerlingen moeten ook buiten de school onderzoek gaan

doen als het motto 'onderzoeken' is. De directie heeft mij vier uur in de week gegeven om vorm te geven aan zo'n project. Maar dat is dan wel een gevolg van het feit dat eerder bewezen is dat het een meerwaarde voor de school is. Ik denk dat ik soms een offer moet brengen en een extra uur aan het project moet besteden. Als je een goed onderbouwd plan hebt en de directie ervaart de meerwaarde, dan is men bereid om mee te werken. De directie is dan niet slim als ze niet meedoen.'

HEB JE NOG TIPS VOOR COLLEGA-DOCENTEN?

'Ik geloof niet in de titel 'beste geschiedenisleraar', want dan doe ik veel collega's tekort. Wel geloof ik in de waardering die kinderen hiermee hebben uitgesproken. Passie voor je vak moet vanzelfsprekend zijn. Ik ben dicht bij mezelf gebleven, want ik geloof in authenticiteit. Naar collega's wil ik vooral uitdragen: pak die professionele ruimte en ga tijdreizen met die kinderen. Laat je niet weerhouden door allerlei belemmeringen.' ■